

עפ"ג 64760/02/20 - בר אל בן ישראל פאוץ נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

20 מאי 2020	בפני כבוד סגן הנשיאה, השופט אליהו ביתן
עפ"ג 64760-02-20 פאוץ(אסיר) נ' מדינת ישראל	כבוד השופט יעקב דנינו
בר אל בן ישראל פאוץ (אסיר)	כבוד השופטת יעל ייטב
מדינת ישראל	המערער:
	נגד
	המשיבה:

פסק דין

נגד המערער הוגש כתב אישום ובו שבעה אישומים בעבירות התפרצות לבית תפילה וגניבה, גניבה, ופריצה לרכב וגניבה ממנו.

על פי המתואר בכתב האישום, ביום 23/05/18 בשעת בוקר, המערער גנב תיק מתוך חדר כושר בדימונה; בתאריך 30/05/18 בשעת ערב, המערער נכנס לבית כנסת בדימונה דרך חלון אשר לא היה נעול, וגנב כסף מזומן שהיה בקופת הצדקה; בתאריך 01/06/18 בשעת צהריים המערער גנב מפתח של בית עסק שנשכח במנעול העסק, מתוך כוונה להתפרץ באמצעותו לבית העסק, אולם בסופו של דבר הוא התחרט ולא פרץ אל בית העסק; בתאריך 03/06/18 בשעת צהריים, המערער נכנס לבית כנסת בדימונה דרך חלון אשר לא היה נעול, וגנב מטבעות שהיו בקופת הצדקה; בתאריך 08/06/18 בסמוך לחצות, המערער שבר חלון רכב המשמש מונית וגנב מתוכו מטבעות בסך 30 שקלים; בתאריך 09/06/19 בשעת לפני צהריים, המערער נכנס לבית כנסת בדימונה דרך חלון אשר לא היה נעול, וגנב מקופות הצדקה מטבעות בסך של כ- 50 ₪; ובתאריך 11/09/18 בשעת צהריים, המערער נכנס לבית כנסת בדימונה דרך חלון אשר לא היה נעול, וגנב מטבעות מתוך קופות הצדקה.

המערער הודה בעובדות כתב האישום כפי שהן והורשע בהתאם, ושירות המבחן התבקש לבחון אפשרות לשילוב המערער במסגרת טיפולית.

שירות המבחן הגיש על המערער תסקירים רבים, בהם תוארו רקעו האישי והמשפחתי של המערער, נתוניו ונסיבות חייו. ודווח על התנהלותו במסגרת הקהילה. צוין בהם בין היתר שהמערער יתום מאם ואביו נשא אשה אחרת וקשריו עם המערער רופפים. המערער נפלט מלימודים בכיתה ו', הוא משתמש בסמים מאז גיל 13. ובגיל 14 הוא נדון למאסר ראשון. בשנות נעוריו נעשו ניסיונות לטפל בו, ובתוך כך שילובו במסגרת חוץ ביתית ובמסגרות טיפול נוספות, וניסיון לאשפוז לצורך גמילה מסמים לא צלח. המערער התקשה להסתגל למסגרות בהן שולב, היה מעורב באירועים חריגים והורחק מהן, והמשיך לבצע עבירות. את העבירות כאן ביצע זמן קצר לאחר ששוחרר ממאסר, כדי להשיג כסף למימון רכישת סמים.

המערער נקלט בקהילת "הדרך", שהה בה במשך כתשעה חודשים, ועבר תהליך משמעותי. הוא הצליח ליצור קשר

עמוק ומטיב בתוך התהליך הטיפולי, תוך שנפתח והתפתח ברמות השיתוף. הוא יצר קשרים חיוביים בתוך הקהילה והמקום היווה עבורו מסגרת בטוחה כפי שלא חש מעולם. המערער הביע מוטיבציה גבוהה לטיפול וערך מאמצים גדולים לאסוף את עצמו ולתפקד באופן מיטבי. התנהלותו הבעייתית פחתה והוא הצליח לקדם את עצמו, קיבל את סמכות הצוות, ביצע את המשימות הנדרשות ולקח חלק פעיל בקבוצה. בשלב מסוים המערער חווה רגרסיות וקושי בוויסות עצמי והתקשה לעמוד בדרישות המצופות ממנו והוא הושעה מהקהילה ועבר להתגורר בבית דודו בדימונה. המערער תיאר בפני שירות המבחן את אכזבתו הקשה מהרחקתו מהקהילה, בה חש לראשונה בחייו מחובר ומחוייב למסגרת, מסר כי הוא אינו צורך חומרים ממכרים, וכי הוא נתון בקשיים כלכליים ואין לו מקור פרנסה. בתוך התקופה הזו, ובהיות המערער משוחרר בתנאים מגבילים, הוא ביצע עבירה נוספת של פריצה לבית כנסת וגניבת כ-300 ₪ מקופות הצדקה, ובהמשך הוגש נגדו כתב אישום והוא הודה בעובדותיו והורשע בהתאם, תוך צירוף התיק לתיק המקורי שהוגש נגדו. בעטייה של העבירה האחרונה המערער הושב למעצר עד תום ההליכים המשפטיים.

המערער אישר בפני שירות המבחן כי הוא ביצע את העבירה, מסר כי הדבר היה על רקע מצוקה כלכלית ומחסור במזון, והביע ייאוש ממצבו.

בסופו של דבר, שירות המבחן נמנע מהמלצה טיפולית וציין שיתכן שהמערער זקוק לענישה מוחשית ומציבת גבול.

בית המשפט קבע שיש לראות במכלול העבירות של המערער בכתב האישום המקורי, אירוע אחד; התייחס לערכים החברתיים שנפגעו מביצוע העבירות, למידת הפגיעה בהם, למדיניות הענישה הנוהגת, ולנסיבות העבירות; וקבע שמתחם העונש ההולם למעשי המערער בתיק האב נע בין 30 ל-51 חודשי מאסר. ומתחם העונש ההולם בתיק שצורף נע בין מספר חודשי מאסר לשנת מאסר.

בית המשפט ציין כי הוא מתחשב בנתוני המערער- עברו הפלילי המכביד, הכולל הרשעות רבות בעבירות רכוש, עליהן נדון לעונשי מאסר; בעובדה כי ביצע את העבירות כחודש וחצי לאחר שחרורו ממאסר בזמן שתלוי ועומד נגדו מאסר על תנאי; ניסיונות השיקום שלא צלחו; והעובדה כי לא קיים למערער אופק שיקומי; ובצורך בהרתעת היחיד והרבים; ומנגד, גילו הצעיר; הודאתו; החיסכון בזמן שיפוטי; ההליך הטיפולי הממושך בו היה משולב ורצונו האמיתי לשנות את מהלך חייו.

קבע, כי בהתחשב בשיקולי החומרה שפורטו היה מקום לגזור את עונשו של המערער ברף העליון של המתחמים שנקבעו, אך לאור שיקולי הקולא ובעיקר גילו הצעיר והמאמץ השיקומי הניכר שהשקיע, הטיל על המערער 33 חודשי מאסר בפועל, הפעיל את המאסר המותנה בן 6 החודשים, חציו בחופף וחציו במצטבר- כך שעל המערער הוטלו 36 חודשי מאסר בפועל בניכוי ימי מעצרו, ומאסרים על תנאי.

מכאן הערעור.

ב"כ המערער טוען כי עונש המאסר שהוטל על המערער חמור ואינו משקלל כראוי את נסיבות חייו הקשות של המערער, העומדות ברקע ביצוע העבירות; אינו מתחשב בנתוני המערער, הנוגעים למרכיבים הנפשיים וההתנהגותיים;

מתעלם מהמצוקה של המערער ואינו נותן משקל הולם למאמצי השיקום שלו ולהיתרמותו מהתהליך הטיפולי שעבר. עוד הוא טוען, כי הדוגמאות עליהן התבסס בית המשפט בהתייחסו למדיניות הענישה הנוהגת חמורות בהרבה מעניינינו ואינן מתאימות; ושהתוצאה העונשית בכללותה חמורה מהראוי. וביקש לקצר את תקופת המאסר שהוטלה על המערער.

ב"כ המשיבה סומכת את ידיה על גזר דינו של בית המשפט קמא. היא מדגישה שהמדובר במספר עבירות התפרצות ושהמערער אף הפר הוראה חוקית שניתנה לו ושב וביצע עבירת התפרצות. מציינת שבית המשפט קיבל עליו עשרה תסקירים של שירות המבחן ובסופו של דבר הניסיון השיקומי לא צלח. ומבקשת לדחות את הערעור.

לאחר עיון בכלל המסמכים הנוגעים לענין ושמיעת טענות הצדדים, הגענו למסקנה כי דין הערעור להתקבל.

העיקרון המנחה בענישה הוא קיום יחס הולם בין חומרת מעשה העבירה בנסיבותיו ומידת אשמו של הנאשם ובין סוג ומידת העונש.

נקודת המוצא לבחינת העונש הינה מעשה העבירה בנסיבותיו. כאן, רוב העבירות שהמערער ביצע נוגעות לגניבת מטבעות מקופות צדקה בבתי כנסת אליהם נכנס דרך חלון לא נעול. במקרה אחד נוסף המערער שבר חלון של רכב המשמש כמונית וגנב 30 ₪. ובמקרה נוסף המערער גנב תיק, שערכו ותכולתו אינם מצוינים בכתב האישום. 6 מתוך 7 העבירות המפורטות בכתב האישום המקורי בוצעו בתוך תקופה של 17 יום. שתי העבירות הנוספות - האחת בוצעה כשלושה חודשים לאחר התקופה המתוארת והשניה בתקופה שלאחר הרחקת המערער מהמסגרת הטיפולית - היו אף הן גניבת כסף מקופות צדקה בבתי כנסת.

השווי המצטבר של הרכוש שהמערער גנב בכל העבירות אינו מגיע לכדי 500 ₪.

כל העבירות בוצעו בדרך פשוטה, חסרת כל תחכום או תעוזה, ומלבד המקרה של שבירת חלון המונית, בכל שאר המקרים לא נגרם כל נזק מעבר לעצם גניבת הכסף.

התמונה המצטיירת בכל העבירות הכלולות בכתב האישום המקורי, היא תמונה אופיינית לנרקומן המתרוצץ להשיג כמה עשרות שקלים כדי לרכוש את מנת הסם הבאה שלו. המבטאת מצב של עליבות ואומללות.

פסקי הדין שבית המשפט בחר לציין ככאלה המשקפים את הענישה הנוהגת במקרים דומים, הוצגו על ידי בית המשפט בדרך של ציון סוג המעשה והעונש שהוטל, ללא פירוט הנסיבות הנוגעות למעשי העבירה, שיש בהן כדי להאיר באור מדויק יותר את היחס בין המעשה לעונש. קראנו את כולם. כל המקרים הנדונים בהם חמורים יותר מעניינינו.

בית המשפט לא ציין בגזר הדין שום פסק דין הדן בהתפרצות לבית כנסת וגניבה מקופות צדקה, למרות שיש כאלה (ראה והשווה - רע"פ 5139/13 **מרדכי מזרחי נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 19.08.13); ע"פ (חי) 14386-02-13

מדינת ישראל נ' שי איזנברג (פורסם בנבו, 07.04.13); ת"פ (ב"ש) 3713-02-10 **מדינת ישראל נ' אמרילאת** (פורסם בנבו, 21.9.2010); עפ"ג 55598-02-13 **מדינת ישראל נ' אדרי** (19.5.13)

הרושם הוא שהמאפיינים המיוחדים של העבירות שביצע המערער ושל המערער עצמו, לא קיבלו ביטוי של ממש בגזר הדין.

כתוצאה מכך, נקבע מתחם עונש הולם חמור מדי למעשי המערער ובעקבותיו דינו של המערער נגזר לחומרה.

נסיבות חייו של המערער מעוררות רחמים. בגיל ילדות הוא התייתם מאמו, ואביו לא היה שם עבורו לתמוך בו ולהוות לו דמות הורית משמעותית. הוא עזב את הלימודים בכיתה ו', החל להשתמש בסמים בגיל 13 ובגיל 14 נידון למאסר. לכך יש להוסיף את נתוני אישיותו של המערער, המתפקד ברמה שכלית גבולית נמוכה, הסובל מקשיי קשב וריכוז ומהפרעות נפשיות והתנהגותיות ויתכן שהוא אף לוקה בפסיכוזה אורגנית. את העבירות כאן הוא ביצע בהיותו כבן 18 וחצי, כשלחובתו לא מעט הרשעות קודמות בעבירות רכוש.

למרות נתוני הפתיחה המורכבים שלו, הפעם, לראשונה בחייו, הוא השתלב בהליך טיפול מוסדי משמעותי, שנמשך על פני כתשעה חודשים, במסגרתו הוא התגייס לטיפול, שיתף פעולה, חש שייך, והרגיש שמישהו מתעניין בו ודואג לו ושהוא מבצע שינוי ממשי בחייו. והעיקר, במשך תקופה ארוכה הוא נמנע משימוש בסמים גם לאחר שעזב את המסגרת הטיפולית שלו.

לא יכול להיות חולק על כך שהמערער זקוק לעזרה במעגלי חייו השונים, כולל במובנים הבסיסיים ביותר הנוגעים לקיומו הפיזי - לחם לאכול ובגד ללבוש. שליחתו למאסר לתקופה ארוכה תעמיק את קשייו ואת מצוקתו ותרחיק אותו מהאפשרות להשתקם.

לצד החשיבות של הטלת עונשי מאסר מרתיעים, יש לזכור גם את הרעות הטמונות במאסר, במיוחד לאדם צעיר, שתוצאותיהן עלולות לחזור אל החברה כבומרנג, ואז שכרו של המאסר יצא בהפסדו.

נוכח מעשי העבירות של המערער, נסיבותיהם, הנזק המוגבל שנגרם בעטיים, מידת אשמו של המערער, ומדיניות הענישה הנוהגת בעבירות בהן הורשע המערער, ובהתחשב בגילו הצעיר של המערער בעת ביצוע העבירות וכעת, בנסיבות חייו המורכבות, בהודאתו, בחרטה שהביע, בהליך הטיפול שערב ובתוצאותיו, ברצונו לשקם את חייו, ובתקופת המעצר והמאסר שלו עד כה, אנו מחליטים להעמיד את תקופת המאסר בפועל של המערער על 13 חודשים.

המערער ישא את תקופת המאסר על תנאי שהוטל עליו בת.פ. 26870-08-17 והופעל כאן, בחופף לתקופת המאסר שהוטלה עליו בתיק זה. יתר הוראות גזר הדין יעמדו בעינם.

אנו תקווה שהמערער יאזור כח לשוב ולעלות על דרך הטיפול והשיקום, ושרשויות הרווחה וגורמי הטיפול יסייעו לו בכך לפני שהוא ישוב וימעד.

מזכירות בית המשפט תעביר את ההחלטה למשרדי שירות המבחן, ולמשרדי הרווחה בעיריית דימונה.

ניתן והודע היום כ"ו אייר
תש"פ, 20/05/2020
במעמד הנוכחים.
אליהו ביתן, שופט אב"ד
סגן הנשיאה

יעל ייטב, שופטת

יעקב דנינו, שופט